

ANALYSIS OF THE EXPERIENCE OF SOME FOREIGN COUNTRIES IN CRIME PREVENTION

Fakhriddin Mengliyev

Independent researcher

*Republic of Uzbekistan at the Academy of the Ministry of Internal Affairs
Tashkent, Uzbekistan*

Siyovush Khujakulov

doctor of law, associate professor

*Republic of Uzbekistan at the Academy of the Ministry of Internal Affairs
Tashkent, Uzbekistan*

ABOUT ARTICLE

Key words: Crime prevention, foreign experience, methods, mechanisms, effectiveness, national system.

Received: 09.07.24

Accepted: 11.07.24

Published: 13.07.24

Abstract: This article analyzes the experience of some foreign countries in crime prevention. The study examines the methods and mechanisms used in crime prevention in various countries and evaluates their effectiveness. The article also highlights the possibilities and advantages of incorporating foreign experiences into our national system.

AYRIM XORIJIY MAMLAKATLARNING HUQUQBUZARLIKLAR PROFILAKTIKASIGA DOIR TAJRIBASI TAHLILI

Faxriddin Mengliyev

mustaqil izlanuvchi

*O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar Akademiyasi
Toshkent, O'zbekiston*

Siyovush Xo'jaqulov

yuridik fanlar doktori, dotsent

*O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar Akademiyasi
Toshkent, O'zbekiston*

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: Huquqbuzarliklar profilaktikasi, xorijiy tajriba, usullar, mexanizmlar, samaradorlik, milliy tizim.

Annotatsiya: Mazkur maqolada ayrim xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir tajribasi tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida turli mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasida qo'llanilayotgan usullar va mexanizmlar

o'rganilib, ularning samaradorligi baholanadi. Maqolada xorijiy tajribalarning milliy tizimimizga joriy etish imkoniyatlari va afzalliklari ham yoritiladi.

АНАЛИЗ ОПЫТА НЕКОТОРЫХ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН В ОБЛАСТИ ПРОФИЛАКТИКИ ПРАВОНАРУШЕНИЙ

Фахриддин Менглиев

Независимый исследователь

Республика Узбекистан Академии Министерства внутренних дел

Ташкент, Узбекистан

Сиёвуш Хужакулов

доктор юридических наук, доцент

Республика Узбекистан Академии Министерства внутренних дел

Ташкент, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: Профилактика правонарушений, зарубежный опыт, методы, механизмы, эффективность, национальная система.	Аннотация: В данной статье анализируется опыт некоторых зарубежных стран в области профилактики правонарушений. В ходе исследования изучаются методы и механизмы, используемые в профилактике правонарушений в различных странах, и оценивается их эффективность. В статье также освещаются возможности и преимущества внедрения зарубежного опыта в национальную систему.
--	---

KIRISH

Huquqbuzarliklar profilaktikasi har qanday jamiyatning barqarorligi va xavfsizligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Mamlakatimizda ham huquqbuzarliklarning oldini olish bo'yicha keng ko'lamli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Biroq, huquqbuzarliklar profilaktikasida muvaffaqiyatga erishish uchun xalqaro tajribalardan o'rganish va ularni milliy tizimga joriy etish zarurati mavjud.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi - ayrim xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir tajribasini o'rganish va ularning samaradorligini baholashdir. Tadqiqot davomida turli mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasida qo'llanilayotgan usullar va mexanizmlar o'rganilib, ularning milliy tizimimizga joriy etish imkoniyatlari va afzalliklari tahlil qilinadi.

ASOSIY QISM

Huquqbuzarliklar sonining oshishi va ularning yangi shakllarining paydo bo'lishi global muammoga aylangan. Shu sababli, har bir davlat huquqbuzarliklar profilaktikasida samarali usullar va strategiyalarni izlab topishga intiladi. Xorijiy davlatlar tajribasini o'rganish orqali biz

milliy tizimimizni takomillashtirish va huquqbuzarliklarning oldini olishda samarali chora-tadbirlarni amalga oshirish imkoniyatiga ega bo‘lamiz.

Tadqiqotning asosiy maqsadi ayrim xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir tajribasini o‘rganish va ularning milliy tizimimizga joriy etish imkoniyatlarini aniqlashdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar qo‘yiladi:

- Xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasidagi usullarini tahlil qilish;
- Turli mamlakatlar tajribasini solishtirish va ularning samaradorligini baholash;
- Xorijiy tajribalarni milliy tizimga joriy etish yo‘llarini aniqlash va tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot natijalari huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir ilmiy va amaliy bilimlarni boyitadi hamda milliy tizimimizni takomillashtirishda asos bo‘lib xizmat qiladi. Xususan, tadqiqot natijalari davlat hokimiyati organlari, huquqni muhofaza qiluvchi idoralar va jamoat tashkilotlari uchun muhim qo‘llanma bo‘lib, huquqbuzarliklarning oldini olishda samarali chora-tadbirlarni ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Ushbu tadqiqot natijalari asosida mamlakatimizda huquqbuzarliklar profilaktikasini yangi bosqichga ko‘tarish, zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yondashuvlarni joriy etish imkoniyatlari yaratiladi. Shu bilan birga, xalqaro hamkorlikni rivojlantirish va xorijiy davlatlar bilan tajriba almashish orqali huquqbuzarliklarning oldini olishda yangi usullarni sinovdan o‘tkazish va amaliyotga joriy etish ko‘zda tutiladi.

Tadqiqot materiallari: Mazkur tadqiqotda ayrim xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir tajribasini o‘rganish uchun quyidagi materiallardan foydalaniladi:

1. Normativ-huquqiy hujjatlar:

- Tadqiqotda xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir qonunlari, qarorlari, farmonlari va boshqa normativ-huquqiy hujjatlari o‘rganiladi.
- Xalqaro huquqiy hujjatlar va konvensiyalar, xususan, BMT va boshqa xalqaro tashkilotlar tomonidan qabul qilingan hujjatlar.

2. Ilmiy adabiyotlar:

- Huquqbuzarliklar profilaktikasi, jinoiy huquq, kriminologiya va xalqaro huquq sohasidagi monografiyalar, maqolalar va boshqa ilmiy ishlanmalar.
- Xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar va ularning natijalari.

3. Statistik ma'lumotlar:

- Xorijiy mamlakatlarning rasmiy statistika qo‘mitalari, huquqni muhofaza qiluvchi organlari va boshqa davlat idoralari tomonidan e‘lon qilingan statistik ma'lumotlar.
- Huquqbuzarliklar bo‘yicha xalqaro tashkilotlar tomonidan taqdim etilgan statistik hisobotlar.

4. Amaliy materiallar:

- Xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir tajribasini aks ettiruvchi ishchi hujjatlar, rejalari va hisobotlari.

- Xorijiy mamlakatlarning huquqni muhofaza qiluvchi organlari va jamoat tashkilotlari tomonidan amalga oshirilgan profilaktik tadbirlar to'g'risidagi ma'lumotlar.

Tadqiqot metodologiyasi: Tadqiqot metodologiyasi bir nechta ilmiy-uslubiy yondashuvlarni o'z ichiga oladi:

1. Analitik metod:

- Xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir normativ-huquqiy hujjatlari va ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish orqali ularning samaradorligini aniqlash.

- Xorijiy tajribalarni milliy sharoitimizga moslashtirish imkoniyatlarini tahlil qilish.

2. Sotsiologik metod:

- Xorijiy mamlakatlarda huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir amaliyotlar va tadbirlar bo'yicha so'rovnoma va intervyu usullari orqali ma'lumot to'plash.

- Xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasi sohasidagi muvaffaqiyatlarini va omillarini baholash.

3. Taqqoslash metodi:

- Xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir usullari va mexanizmlarini bir-biri bilan va milliy tajribamiz bilan taqqoslash.

- Turli mamlakatlarning tajribalari asosida samarali usullar va yondashuvlarni aniqlash.

4. Statistik metod:

- Xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir statistik ma'lumotlarini tahlil qilish va ularning dinamikasini o'rganish.

- Huquqbuzarliklar soni, turi va ularning profilaktikasi bo'yicha statistik tahlillarni olib borish.

5. Tizimli yondashuv:

- Xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasida qo'llaniladigan tizimlarni o'rganish va ularning milliy tizim bilan o'zaro aloqalari va hamkorligini tahlil qilish.

- Tizimli yondashuv orqali xorijiy tajribalarni milliy tizimimizga joriy etishning amaliy usullarini ishlab chiqish.

Mazkur metodologiyalar asosida olib borilgan tadqiqot natijalari xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir tajribasini o'rganish va ularning milliy tizimimizga joriy etish imkoniyatlarini aniqlashga yordam beradi. Tadqiqot natijalari asosida milliy tizimimizni takomillashtirish va huquqbuzarliklarning oldini olishda samarali chora-tadbirlarni ishlab chiqish imkoniyati yaratiladi.

Mazkur tadqiqot ayrim xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir tajribasini o'rganishda bir qator yangi ilmiy yangiliklarni o'z ichiga oladi. Ushbu yangiliklar mahalliy tizimni takomillashtirish va huquqbuzarliklarning oldini olishda samarali usullarni joriy etish uchun nazariy va amaliy asos yaratadi. Tadqiqotning ilmiy yangiligi quyidagi asosiy jihatlarda namoyon bo'ladi:

1. Xorijiy tajribalarni tizimli tahlil qilish: Tadqiqotda ayrim xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir tajribasi tizimli ravishda tahlil qilinadi. Bu yondashuv orqali turli mamlakatlarda qo'llanilayotgan usullar va mexanizmlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik va ularning samaradorligi aniqlanadi. Bunday tizimli tahlil milliy tizimimizni takomillashtirishda yangi imkoniyatlar yaratadi.

2. Milliy sharoitga moslash imkoniyatlarini o'rganish: Tadqiqotda xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasida qo'llanilayotgan usullarini milliy sharoitga moslashtirish imkoniyatlari o'rganiladi. Bu yondashuv orqali xorijiy tajribalarni bevosita ko'chirib olish emas, balki ularni milliy sharoit va ijtimoiy-iqtisodiy vaziyatga mos ravishda qo'llash imkoniyatlari aniqlanadi.

3. Innovatsion usullar va texnologiyalarni joriy etish: Tadqiqotda xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasida qo'llanilayotgan innovatsion usullar va texnologiyalar o'rganiladi. Bu yondashuv orqali zamonaviy axborot texnologiyalari, elektron monitoring tizimlari va boshqa innovatsion yondashuvlar milliy tizimimizga joriy etish imkoniyatlari tahlil qilinadi.

4. Koordinatsiya va hamkorlikni rivojlantirish: Tadqiqotda xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasida davlat organlari, huquqni muhofaza qiluvchi idoralar va jamoat tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish tajribasi o'rganiladi. Bu yondashuv orqali milliy tizimimizda hamkorlikni kuchaytirish va profilaktika chora-tadbirlarining samaradorligini oshirish yo'llari aniqlanadi.

5. Huquqbuzarliklar profilaktikasi samaradorligini baholash: Tadqiqotda xorijiy mamlakatlarda huquqbuzarliklar profilaktikasining samaradorligini baholash mezonlari va usullari o'rganiladi. Bu yondashuv orqali milliy tizimimizda profilaktik chora-tadbirlarning samaradorligini oshirish va ularni baholash uchun zamonaviy usullar joriy etish mumkin bo'ladi.

6. Xalqaro hamkorlikni rivojlantirish: Tadqiqotda xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir tajribasi asosida xalqaro hamkorlikni rivojlantirish imkoniyatlari o'rganiladi. Bu yondashuv orqali xalqaro tashkilotlar va xorijiy davlatlar bilan hamkorlikni kuchaytirish, tajriba almashish va o'zaro yordam ko'rsatish imkoniyatlari aniqlanadi.

Mazkur ilmiy yangiliklar mahalliy davlat hokimiyati organlarining huquqbuzarliklar profilaktikasi sohasidagi faoliyatini yangi bosqichga ko'tarishga, ularning samaradorligini

o'shishga hamda fuqarolar huquq va erkinliklarini himoya qilishga qaratilgan. Tadqiqot natijalari asosida milliy tizimni takomillashtirish bo'yicha ilmiy va amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi. Ushbu tavsiyalar davlat organlari, huquqni muhofaza qiluvchi idoralar va jamoat tashkilotlari uchun muhim qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Tadqiqot muhokamasi: Huquqbuzarliklar profilaktikasi sohasida xorijiy mamlakatlarning tajribasini o'rganish orqali muhim ilmiy va amaliy natijalarga erishildi. Mazkur tadqiqot davomida turli mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasi sohasidagi yondashuvlari, usullari va mexanizmlari o'rganilib, ularning samaradorligi baholandi. Tadqiqot davomida quyidagi asosiy muammolar va yutuqlar aniqlandi:

1. Huquqbuzarliklar profilaktikasiga yondashuvlarning xilma-xilligi: Xorijiy mamlakatlarda huquqbuzarliklar profilaktikasiga turlicha yondashuvlar mavjud. Masalan, Skandinaviya mamlakatlarida ijtimoiy adolat va tenglikni ta'minlashga qaratilgan siyosatlar samarali bo'lsa, AQSh va Buyuk Britaniyada qattiq jazo va kuzatuv texnologiyalaridan foydalanish afzal ko'riladi. Bu yondashuvlarning har biri o'ziga xos afzallik va kamchiliklarga ega bo'lib, milliy tizimimiz uchun foydali bo'lishi mumkin.

2. Koordinatsiya va hamkorlikning ahamiyati: Tadqiqotda aniqlanishicha, huquqbuzarliklar profilaktikasida davlat organlari, huquqni muhofaza qiluvchi idoralar va jamoat tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning darajasi yuqori bo'lgan mamlakatlarda samaradorlik sezilarli darajada oshadi. Masalan, Germaniya va Yaponiya kabi mamlakatlarda bu organlar o'rtasidagi kuchli hamkorlik va koordinatsiya huquqbuzarliklar sonining kamayishiga olib keladi.

3. Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish: Xorijiy mamlakatlarda huquqbuzarliklar profilaktikasida zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yondashuvlardan keng foydalanish kuzatiladi. Masalan, Singapur va Janubiy Koreyada sun'iy intellekt va big data texnologiyalaridan foydalanish orqali huquqbuzarliklarning oldini olish samaradorligi oshirilgan. Bu yondashuvlar milliy tizimimizda ham joriy etilishi lozim.

4. Jamoatchilik ishtiroki: Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, jamoatchilikning faol ishtiroki va fuqarolar huquqbuzarliklarning oldini olishda muhim rol o'ynaydi. Masalan, Kanada va Avstraliya tajribasi fuqarolarni huquqbuzarliklar profilaktikasiga jalb etish orqali samaradorlikni oshiradi. Shu sababli, milliy tizimimizda ham jamoatchilik ishtirokini ta'minlash zarur.

Tadqiqot natijalari quyidagicha umumlashtiriladi:

1. Xorijiy tajribalarni milliy tizimga moslashtirish: Xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir samarali usullari va mexanizmlarini milliy sharoitimizga moslashtirish mumkin. Bu jarayonda har bir mamlakatning o'ziga xos sharoitlari va ijtimoiy-iqtisodiy vaziyatlari hisobga olinishi lozim. Xususan, Skandinaviya mamlakatlarining ijtimoiy

adolatni ta'minlashga qaratilgan siyosatlari va Singapur tajribasi milliy tizimimiz uchun foydali bo'lishi mumkin.

2. Koordinatsiya va hamkorlikni kuchaytirish: Davlat organlari, huquqni muhofaza qiluvchi idoralar va jamoat tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish lozim. Bu jarayonda Germaniya va Yaponiya tajribasidan foydalanish mumkin. Mahalliy sharoitda bu organlar o'rtasida muntazam uchrashuvlar, seminarlar va qo'shma tadbirlar tashkil etish orqali hamkorlikni kuchaytirish zarur.

3. Zamonaviy texnologiyalarni joriy etish: Huquqbuzarliklar profilaktikasida zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yondashuvlardan foydalanish milliy tizimimizning samaradorligini oshiradi. Xususan, sun'iy intellekt va big data texnologiyalaridan foydalanish orqali huquqbuzarliklarning oldini olish mumkin. Singapur va Janubiy Koreya tajribasidan foydalanib, milliy tizimimizda ham zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish zarur.

4. Jamoatchilik ishtirokini ta'minlash: Fuqarolarni huquqbuzarliklar profilaktikasiga jalb etish milliy tizimimizning samaradorligini oshiradi. Kanada va Avstraliya tajribasidan foydalanib, jamoatchilikni huquqbuzarliklarning oldini olishda faol ishtirok etishga jalb qilish lozim. Bu jarayonda fuqarolarni xabardor qilish, ma'rifiy tadbirlar o'tkazish va ularni huquqbuzarliklar profilaktikasida faol ishtirok etishga rag'batlantirish muhim.

Mazkur tadqiqot natijalari xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir tajribasini o'rganish va ularni milliy tizimimizga joriy etish orqali huquqbuzarliklarning oldini olishda samarali usullarni ishlab chiqishga yordam beradi. Ushbu tavsiyalar davlat organlari, huquqni muhofaza qiluvchi idoralar va jamoat tashkilotlari uchun muhim qo'llanma bo'lib xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari milliy tizimimizni takomillashtirishga va huquqbuzarliklarning oldini olishda yangi yondashuvlarni joriy etishga xizmat qiladi.

XULOSA

Mazkur tadqiqot ayrim xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir tajribasini o'rganish orqali milliy tizimimizni takomillashtirish va samaradorligini oshirishga qaratilgan ilmiy va amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishga xizmat qiladi. Tadqiqot davomida olingan natijalar va ularning tahlili quyidagi xulosalarni chiqarishga imkon berdi:

Xorijiy tajribalarni milliy tizimga moslashtirish

- Xorijiy mamlakatlar tajribasini tizimli o'rganish: Xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir tajribalarini tizimli ravishda o'rganish orqali ularning milliy sharoitimizga moslashtirish imkoniyatlarini aniqlash mumkin. Bu jarayonda har bir mamlakatning o'ziga xos sharoitlari va ijtimoiy-iqtisodiy vaziyatlari hisobga olinishi zarur.

- Mahalliy sharoitga moslash: Xorijiy tajribalarni bevosita ko'chirib olish emas, balki ularni milliy sharoit va ijtimoiy-iqtisodiy vaziyatga mos ravishda qo'llash lozim. Shu orqali xorijiy

mamlakatlarning samarali usullari va mexanizmlarini milliy tizimimizda muvaffaqiyatli joriy etish mumkin bo'ladi.

Koordinatsiya va hamkorlikni kuchaytirish

- Hamkorlikning ahamiyati: Tadqiqotda aniqlanganidek, huquqbuzarliklar profilaktikasida davlat organlari, huquqni muhofaza qiluvchi idoralar va jamoat tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning darajasi yuqori bo'lgan mamlakatlarda samaradorlik sezilarli darajada oshadi. Milliy tizimimizda ham ushbu hamkorlikni kuchaytirish uchun muntazam uchrashuvlar, seminarlar va qo'shma tadbirlar tashkil etish lozim.

- Mahalliy va xalqaro hamkorlik: Mahalliy davlat hokimiyati organlari, huquqni muhofaza qiluvchi idoralar va jamoat tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish bilan bir qatorda, xalqaro hamkorlikni ham rivojlantirish zarur. Xalqaro tashkilotlar va xorijiy davlatlar bilan tajriba almashish va o'zaro yordam ko'rsatish orqali huquqbuzarliklarning oldini olishda samarali usullarni joriy etish mumkin.

Zamonaviy texnologiyalarni joriy etish

- Innovatsion yondashuvlar: Huquqbuzarliklar profilaktikasida zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yondashuvlardan foydalanish milliy tizimimizning samaradorligini oshiradi. Sun'iy intellekt, big data texnologiyalari va elektron monitoring tizimlari kabi zamonaviy usullar huquqbuzarliklarning oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

- Texnologik rivojlanish: Zamonaviy texnologiyalarni milliy tizimimizga joriy etish orqali huquqbuzarliklar profilaktikasida yangi yondashuvlarni qo'llash mumkin. Bu jarayonda Singapur va Janubiy Koreya tajribasidan foydalanish milliy tizimimizning samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Jamoatchilik ishtirokini ta'minlash

- Fuqarolarni jalb etish: Fuqarolarni huquqbuzarliklar profilaktikasiga jalb etish milliy tizimimizning samaradorligini oshiradi. Jamoatchilikni huquqbuzarliklarning oldini olishda faol ishtirok etishga rag'batlantirish va ularni xabardor qilish orqali samaradorlikni oshirish mumkin.

- Ma'rifiy tadbirlar: Jamoatchilikni huquqbuzarliklar profilaktikasiga jalb etish uchun ma'rifiy tadbirlar tashkil etish zarur. Bu tadbirlar orqali fuqarolarni huquqbuzarliklarning oldini olishda faol ishtirok etishga jalb qilish mumkin.

Xulosa va tavsiyalar

- Milliy tizimni takomillashtirish: Xorijiy mamlakatlarning huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir tajribasini milliy sharoitga moslashtirish orqali milliy tizimimizni takomillashtirish lozim. Bu jarayonda har bir mamlakatning o'ziga xos sharoitlari va ijtimoiy-iqtisodiy vaziyatlari hisobga olinishi zarur.

- Samarali chora-tadbirlar: Huquqbuzarliklar profilaktikasida samarali chora-tadbirlarni ishlab chiqish va joriy etish orqali milliy tizimimizning samaradorligini oshirish mumkin. Bu jarayonda xorijiy mamlakatlarning tajribalaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega.

Mazkur tadqiqot natijalari davlat organlari, huquqni muhofaza qiluvchi idoralar va jamoat tashkilotlari uchun muhim qo'llanma bo'lib xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari milliy tizimimizni takomillashtirishga va huquqbuzarliklarning oldini olishda yangi yondashuvlarni joriy etishga xizmat qiladi. Xorijiy mamlakatlarning tajribasidan foydalanish orqali milliy tizimimizni yanada samarali va barqaror qilish imkoniyatiga ega bo'lamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudi, 2022. (12-15).
2. O'zbekiston Respublikasi "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida"gi qonuni. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Qonunchilik palatasi, 2022.(20-25).
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari. Toshkent: Prezident devoni nashriyoti, 2022.(8-10).
4. O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi tomonidan e'lon qilingan statistik ma'lumotlar va hisobotlar. Toshkent: Ichki ishlar vazirligi nashriyoti, 2023. (45-50).
5. Mahalliy davlat hokimiyati organlarining huquqbuzarliklar profilaktikasi sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlari. Toshkent: Adliya vazirligi nashriyoti, 2022. (30-35).
6. Qobilov, A. "Huquqbuzarliklar profilaktikasi: nazariya va amaliyot". Toshkent: Adolat nashriyoti, 2023. (132-135).
7. Primov, F. "Mahalliy davlat hokimiyati organlari va huquqni muhofaza qiluvchi organlar o'rtasidagi hamkorlik". Toshkent: Yuridik universitet nashriyoti, 2023.(87-90).
8. Xidirov, S. "Huquqbuzarliklarning oldini olishda innovatsion yondashuvlar". Toshkent: Akademiya nashriyoti, 2022.(45-50).
9. Karimov, N. "Jamoatchilik ishtirokida huquqbuzarliklar profilaktikasi". Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti, 2022. (56-60).
10. Aliyev, M. "Xorijiy tajriba: huquqbuzarliklar profilaktikasi tizimi". Toshkent: Ma'naviyat nashriyoti, 2022. (92-95).
11. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi tomonidan e'lon qilingan ma'lumotlar. Toshkent: Davlat statistika qo'mitasi nashriyoti, 2023.(10-15).
12. Qosimov, R. "Huquqbuzarliklar profilaktikasida axborot texnologiyalarining o'rni". Toshkent: Axborot nashriyoti, 2023. (33-35).
13. Sultonov, K. "Mahalliy davlat hokimiyati organlarining huquqbuzarliklar profilaktikasi sohasidagi tashkiliy asoslari". Toshkent: Yuridik nashriyoti, 2023.(101-105).

14. Vohidov, F. "Huquqbuzarliklar profilaktikasida davlat va jamoat tashkilotlarining o'zaro hamkorligi". Toshkent: Innovatsiya nashriyoti, 2023.(77-80).
15. BMT huquqbuzarliklar profilaktikasi bo'yicha hisobotlari. Nyu-York: BMT nashriyoti, 2023. (25-30).
16. Interpol tomonidan e'lon qilingan xalqaro huquqbuzarliklar bo'yicha hisobotlar. Lion: Interpol nashriyoti, 2022. (40-45).
17. Smith, J. "Crime Prevention Strategies: A Global Perspective". New York: Oxford University Press, 2023. (120-125).